

VLAAMSE COMMISSIE ONROEREND ERFGOED

ADVIES VCOE 2018|053 VAN 23 AUGUSTUS 2018

OVER DE VOORLOPIGE BESCHERMING ALS MONUMENT VAN DE VOORMALIGE KLOMPENMAKERIJ DE KIMPE IN KRUIBEKE (BASEL), NAAR AANLEIDING VAN DE ADVIESVRAAG VAN MINISTER GEERT BOURGEOIS VAN 22 JUNI 2018

De Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed, rechtsgeldig samengesteld, brengt op 23 augustus 2018 volgend advies uit:

1. De VCOE ontving op 22 juni 2018 een adviesvraag van Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering en minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed over de voorlopige bescherming als monument van de voormalige klompenmakerij De Kimpe in Kruibeke (Basel). De commissie spreekt zich in voorliggend advies uit over de documenten in het kader van de voorlopige bescherming met name (a) het ministeriële besluit tot voorlopige bescherming, (b) de fotoregistratie, (c) het afbakeningsplan en (d) het beschermingsvoorstel.
2. De commissie vindt het positief dat voorliggend beschermingsvoorstel de link legt met het immaterieel erfgoed. De commissie beaamt dat de bescherming van nog bewaarde en herkenbare klompenmakerijen een bijdrage kan leveren aan het behoud en de zichtbaarheid van de klompencultuur. De commissie acht het tevens positief dat voorliggend beschermingsdossier gekaderd wordt binnen een ruimer onderzoek naar de bewaringstoestand en de erfgoedwaarden van klompenmakerijen in het land van Waas.
3. Artikel 1 van het ministerieel besluit legt de bescherming als monument van de voormalige klompenmakerij De Kimpe vast, omvattende het ensemble van blokstal, rookoven, vroegere klompenmakerswoning, zone voor houtopslag, gekasseid erf en lindeboom. Artikel 1 verwijst tevens naar het afbakeningsplan en de fotoregistratie die als bijlagen bij het beschermingsbesluit werden gevoegd.

De commissie ondersteunt de keuze om de afbakeningsperimeter te beperken tot het gekasseide erf met de historische gebouwen (woonhuis en blokstal met lagere aanbouw) en de kenmerkende elementen van een vroegere klompenmakerij (rookoven en zone voor stockage van bomen). Het is positief dat het inhoudelijk dossier opsomt welke onderdelen wel en niet door het beschermingsvoorstel worden gevat. De commissie merkt wel op dat nergens in de opsomming verwezen wordt naar het werkhuis. De commissie vraagt te verduidelijken of dit al dan niet door de bescherming wordt gevat. Verder stelt de commissie vast dat de aard van de 'losstaande jongere lagere volumes' (die niet door de bescherming worden gevat) niet wordt beschreven in het dossier. Het is daardoor onvoldoende duidelijk of deze al dan niet een functie hadden in de klompenmakerij, dan wel dateren van na het stopzetten van de klompenproductie. De commissie vraagt dit verder te verduidelijken.

Wat de fotoregistratie betreft, merkt de commissie op dat in 2012 een foto van de werkbank van de klompenmaker werd gemaakt. Uit een telefonisch contact eind 2017 bleek echter dat het alaam en de machinerie niet meer aanwezig is. Het is onduidelijk of dit ook geldt voor de werkbank. Indien deze nog aanwezig is en erfgoedwaarde bezit, vraagt de commissie om dit item op te nemen als cultuurogoed. Verder vraagt de commissie te duiden wat er met het alaam en de machinerie gebeurde: werd dit vernietigd, verkocht of elders ondergebracht?

4. Artikel 2 van het ministerieel besluit verwijst naar de historische en architecturale waarde die de bescherming als monument verantwoordt en beschrijft de aanwezige erfgoedkenmerken –en elementen. De commissie suggereert om ook de volkskundige erfgoedwaarde toe te kennen aangezien de klompenmakerij getuigt van een ambachtelijke traditie in deze specifieke regio.
5. De beheersvisie is opgenomen in artikel 3 van het ministerieel besluit. Gelet op de hoge ensemblewaarde vraagt de commissie om aan beheerdoelstelling 2 toe te voegen dat elke beheerdaad een geïntegreerde en duurzame aanpak vereist waarbij de impact op het geheel wordt afgewogen en waarbij de draagkracht niet wordt overschreden.

Tot slot suggereert de commissie om de beheerdoelstellingen duidelijker per onderdeel van de site te ordenen, dit om de leesbaarheid van artikel 3 te verhogen.

6. Artikel 4 van het ministeriële besluit formuleert de voorschriften voor instandhouding en onderhoud van het te beschermen monument. De commissie kan deze ondersteunen.
7. Artikel 5 somt de toelatingsplichtige handelingen op voor het exterieur en het interieur van het te beschermen monument. Wat betreft de toelatingsplichten inzake het interieur, zoals opgenomen onder punt 7°, vraagt de commissie deze ook van toepassing te maken op de binnenconstructie van de rookoven.
8. Tot slot formuleert de commissie nog enkele bedenkingen bij het inhoudelijk dossier:
  - Het is positief dat het dossier aandacht heeft voor het productieproces en de verschillende stappen goed beschrijft. Deze passage uit het inhoudelijk dossier biedt een goede basis tot toekenning van de volkskundige waarde (zie ook paragraaf 4 van dit advies).
  - Het dossier vermeldt dat klompenmakers soms een eigen handtekening of handelsmerk hadden door toepassing van een decoratieve afwerking van de klompen (bv. geschilderd of door middel van roken). De commissie vraagt te verduidelijken of dit ook het geval was voor deze klompenmakerij. Zijn er bijvoorbeeld nog klompen bewaard die door De Kimpe werden gemaakt en waarop het 'huismerk' van decoratie nog zichtbaar is?
9. Op basis van bovenstaande argumentatie en opmerkingen geeft de commissie een voorwaardelijk gunstig advies voor de voorlopige bescherming als monument van de voormalige klompenmakerij De Kimpe. De commissie vraagt:
  - Te verduidelijken of het werkhuis door de bescherming wordt gevat;
  - De aard van de 'losstaande jongere lagere volumes' verder te duiden;
  - Te verduidelijken of de werkbank nog aanwezig is en erfgoedwaarde bezit;
  - De volkskundige erfgoedwaarde toe te kennen;
  - De beheersvisie aan te vullen inzake een geïntegreerde aanpak en de doelstellingen duidelijker per onderdeel van de site te ordenen;
  - De toelatingsplichten inzake het interieur toe te passen op de binnenconstructie van de rookoven.

Namens de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed,

Michiel Deweydt

Voorzitter